

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. februvarja 1884. l.

XXIV. leto.

Premilostni, prevzvišeni gospod knezoškof Ljubljanski

dr. Janez Krizostom Pogačar

je v dan 25. januarja 1884. l. umrl.

Slavni pokojni knezoškof je bil velik prijatelj ljudskemu šolstvu in učiteljstvu. Omenjamo tu le njegovega prvega pastirskega lista, ki ga je preblagi vladika izdal ob nastopu na svojo stolico (6. sept. 1875. l.). Prevzvišeni pokojnik je takrat mej drugim pisal: „Najprijaznejše pa pozdravljam vas, častiti učeniki, odgojitelji in voditelji učeče se svetne in duhovne mladeži; veselo upanje živí v meni, da se nikdar utrudili ne boste v ljubečem potrpljenji in žrtvovanji“.

„Prvo podlogo k pravno-verski omiki mora ljudska šola pokladati, in moja iskrena želja je, da bi vi častiti sodelalci v vinogradu Gospodovem, v vsej pomenljivosti spoznali razmere, v katerih se do nje nahajate. Nij res, da bi bila ljudska šola ločena od cerkve; krščanskemu nauku je častni prostor pri šolski uredbi odločen, in ravno ta pouk cerkvi sami spada vsled njenega poslanstva. Katehet, kot zastopnik cerkve, tudi duhovne vaje vodi; oba, katehet in učitelj, si v krščanski zastopnosti drug drugemu pomagata pri svetem delu pravno-verske odreje. Cerkev nima samo prav, ampak tudi najsvetejša dolžnost je njena, da se pravic jej podeljenih poslužuje in tako pride do zelenega upliva. Ona ne more drugače, da male vodi h Kristusu, božjemu prijatelju otrok, in da ljubezen do njega vsaja v njihova mlada, mehka srca“.

„Cerkev je pa po šolski postavi naše kronovine še drugačno z ljudsko šolo tesno zvezana in združena. V deželnem šolskem svétu jo zastopata dva uda duhovskega stanú, ki ju cesar na predlog škofov imenuje; tudi v vsakem okrajnem šolskem svétu ima svojega od škofa imenovanega zastopnika; konečno pa je vsak samostojen duhovni pastir sam ob sebi užé ud krajnega šolskega svéta; v mnogih, znabiti v večini šol na deželi, je on tudi krajni šolski nadzornik. Naše stanje je tedaj tako, da v administrativnem,

kakor tudi v didaktično-pedagogičnem obziru pri šoli veliko premoremo. Sami torej sodite, bi li prav bilo, ko bi se mi pravice, ki nam toliko upliva zagotavljajo, posluževati ne hoteli.

„Od nekdanj so bili duhovni pastirji prvi odgojitelji ljudstva. Upam, da bo ravno ljubezen do predragega národa našega vas gnala, da tudi vprihodnje zvesti ostanete temu svojemu poklicu“.

Te in enake spodbudne besede prevzvišenega pokojnega knezoškofa so pri našem šolstvu in učiteljstvu obrodile gotovo mnogo lepega sadú, in njegov spomin bode vedno živel mej nami.

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

23.

Tretjič se izpridi prebivalec mest s časopisi. Jaz menim tû ono tako zvano mej-národno časopisje, — jaz poudarjam tako zvano, — kajti v resnici vredeje to časopisje le eno ljudstvo, zopet tako zvano izvoljeno ljudstvo, — židje! Ti časopisi škodujó enako ljudstvu, kakor žveplena kislina vinu. Oni znajo z vabljivimi, medenimi besedami govoriti na srce človeku; znajo se mu prikupiti, ga navdušiti za sè. To je sploh lastnost židovska. Tudi nahajó se ljudje, ki gredó mnogo raje kupovat k judu, kajti ta se zna laskati, priklanjati in poniževati se pred kupovalcem; in to se mnogim jako dopada. Kakor pri kupčiji, tako tudi kot časnikar ne zatají žid nikdar svojega kramarskega duha. Zato ima tudi tû in tam le on dobiček, in preprost kristjan je vedno le opeharjen.

Toda ne misli, dragi bralec, da ti listi kar javno pridigujó in razširjajo nesramnost. Oj ne, ko bi ravnali tako, ogibali bi se jih še mnogi, in ne dosegli bi tedaj tako lahko svojega namena. Oni ravnaajo tako in pišejo tudi v tem smislu, da le to, kar počnó in kar zahtevajo oni, le to je v prid národu; a ono, kar hoté drugi, to je vselej škodljivo. Dalje zamolcé ali le površno omenjajo, ako kateri si bodi žid storí kako krivično dejanje; a nasprotno zopet opisujó preobširno vsak prestopok ljudí drugega veroizpovedanja. V tem so oni mojstri. Objektiven bralec bi si moral tedaj vselej misliti, da so le kristjani hudodelci, a židje same krotke ovce. A vender kaže statistika, da je mej židi več hudodelcev, nego mej kristjani. — Dalje obešajo zopet svoja dobra dejanja na največi zvon; ali dobrotljivosti drugih komaj omenjajo ali čisto zamolcé.

Kar se tiče razširjatve nemoraličnosti, pisati bi se dalo mnogo. Brati je treba le anonce v njihovih listih, kakor n. pr.: „Mati, ki ima dve odrasli, krasni hčeri, želí se seznaniti s kakovim kavalirjem, da ji pomaga iz zadrege“. — Kaj pomeni to oznanilo? Mati je prišla v denarno zadrego. Kavalir naj ji pomaga iz nje, a zató bode imel pri-ložnost, občevati z njenima hčerama. Da ne bode molil ž njima, ali govoril ž njima o poeziji ali moráli, to si lahko misliš, dragi bralec. — Kaj pomeni zopet sledeče oznanilo? „Mlada, brhka vdova želí se seznaniti z možem, kateremu bi gospodinjala.“ — In tako bi se dalo naštetí še mnogo enacega.

Oporekalo bi se lahko, da se nikdo ne sili, da gre v to past. Toda pomislímo, kako malo jih je, ki so tako trdni v dobrem, da ne pridejo v skušnjavo, da se vjemó na tako ljubeznjive limanice. Za takove slučaje potrebuje se vé človek denarja, mnogo denarja. Dostikrat se porabi celó premoženje. In ako potem pride v zadrego, obrne se človek slednjič le do žida, da mu velikodušno za visoke obresti pomaga iz nje. Kaj pravim, pomaga? Še bolj ga potisne v njo, ter ga slednjič uničí popolnem. — Na